

Sfeerverslag themabijeenkomst
Bewegen in de context van de leerling

13 juni 2023

Tijdens de themabijeenkomst op 13 juni hebben we gezamenlijk onderzocht hoe we het nog beter kunnen doen voor onze jongeren. Vaak is de individuele vraag van een jongere op school de aanleiding voor professionals om met elkaar samen te werken. Maar wat gebeurt er in de context om de leerling heen, in de klas, in de groep, en in de omgeving van thuis? Welke invloed heeft de context? Er is altijd een wisselwerking.

Wat kunnen we met elkaar doen, niet alleen voor de leerling maar ook voor de groep, de school en de sociale veiligheid in de school?

Als we met elkaar breder kijken dan de individuele vraag van de jongere, dan vraagt dat van ons een andere manier van kijken. Hoe kunnen we bewegen tussen de verschillende niveaus van ondersteuning?

Op deze zonnige middag waren ruim 90 aanwezigen in Sportcomplex De Meent: docenten/mentoren, directeuren, ondersteuningscoördinatoren, trajectbegeleiders, J&G coaches vo, gedragswetenschappers JGGZ-vo, preventief ambulante jeugdhulpverleners vo, jeugdartsen en -verpleegkundigen, leerplichtambtenaren, jeugdhulpprofessionals en consultants passend onderwijs.

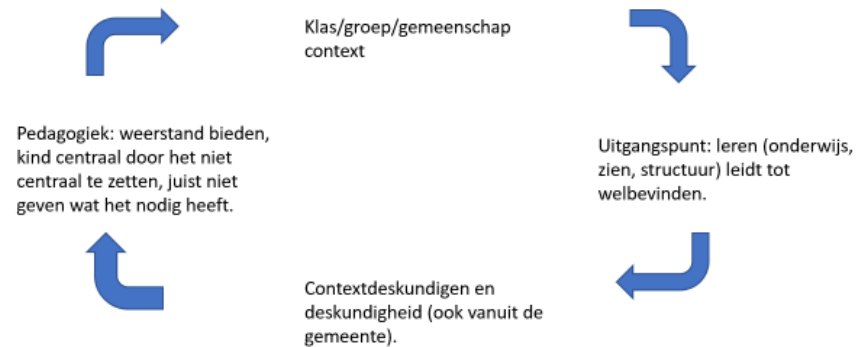

Presentatie

Tijdens de bijeenkomst heeft Bert Wienen, associate lector bij het lectoraat Jeugd van hogeschool Windesheim, ons meegenomen in zijn visie hoe professionals ‘bewegen’ in de context van de leerling.

Bert Wienen

‘De vraag over onze opvattingen over ‘normaal’ en ‘afwijkend’ (en hoe deze afwegingen tot stand komen) komt prangend naar voren in gesprekken over inclusief onderwijs of de verwijzingen richting jeugdhulp. Hoe verminderen we het aantal kinderen dat denkt, of aan wie we doen geloven, dat het aan hen ligt dat ze afwijken van de norm? Hoe kunnen we meer inclusief onderwijs vormgeven in de praktijk? Niet door nog meer individuele, psychologische antwoorden of ‘speciale aanpakken’ te zoeken voor ‘afwijkende’ leerlingen, maar door contexten aan te passen en te zoeken naar pedagogisch didactische oplossingen. Geen vergezichten, maar actiegericht in de kleine praktijk van alledag met een focus op en vertrouwen in gewoon heel goed onderwijs. Zodat er meer kinderen en jongeren in Nederland zijn die zich ‘normaal’ voelen en we bovendien vormen van zorg en ondersteuning beschikbaar houden voor kinderen en jongeren die dat nodig hebben.’

Steeds meer kinderen krijgen vormen van jeugdhulp en steeds meer kinderen worden verwezen naar verschillende vormen van speciaal onderwijs. Bovendien blijkt uit allerlei studies dat kinderen de afgelopen jaren angstiger en depressiever zijn geworden. En dat terwijl de aandacht voor welbevinden, veerkracht, de nadruk op samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp flink is toegenomen. Net als het aantal zelfhulpboeken voor kinderen. Wat betekent dit als we toe willen naar meer inclusief onderwijs?

In dit boek houdt Bert Wienen een kritisch pleidooi tegen het benadrukken van de mentale kwetsbaarheid en het bevorderen van meer veerkracht als politieke oplossing daarvoor. Alle nadruk ligt momenteel op ‘dat wat het kind (nodig) heeft’. Waardoor de belangrijke vraag: ‘Wat kunnen wij als context doen?’ te weinig wordt gesteld. De slinger lijkt te zijn doorgeslagen naar de focus op het individuele kind. Wat moeten we doen om de focus weer te leggen op de kracht van gewoon heel goed onderwijs en dus het belang van de leraar? Want daar ligt de sleutel voor beter en meer inclusief onderwijs.

Dialogosessies

Na het delen van de praktijkvoorbeelden vanuit JOS, proeftuin schoolaanwezigheid en het project Interprofessioneel samenwerken gingen de aanwezigen met elkaar in gesprek aan de hand van de volgende vragen:

1. Wat valt in de casus op in het licht van het thema “Bewegen in de context van de leerling?”
2. Stel 5 hypothesen/oplossingsrichtingen op.
3. Welke mogelijkheden zie jij (vanuit jouw functie)? Wat zou dat opleveren voor de leerling/gezin?
4. Wat levert deze manier van kijken of dit gesprek voor jou op?

Opbrengst dialogosessies

Creëer voorwaarden zoals:

- School heeft een duidelijke visie hoe de context te versterken. Structuur is hiervoor ingericht en eigenaarschap is belegd.
- Investeren in veilig en lerend klimaat voor docenten/mentoren.
- Klas als krachtige leeromgeving.
- Investeren in het pedagogisch klimaat in de klas/op de school; aandacht bij start schooljaar voor ‘hoe gaan we met elkaar om’, werken aan open en veilig klimaat.
- Versterken mentoraat: rol mentor is eerste sleutel; faciliteren, ontzorgen, aanbieden van scholing, expertise JOS/CLEO richten op mentoren/docenten.
- Breed kijken naar vragen van jongeren: individuele leerlingen én de context.
- Signalen vertalen als groepsaanpak. Onderzoeken of er in de context een aanleiding/oplossing kan zijn.
- Betrekken van verschillende leefwerelden van de jongere. Besef dat hulpverleners niet vanzelfsprekend altijd de school betrekken.
- Aandacht/bewustzijn voor de persoon/personen die een sterke verbinding heeft met de jongere (en het netwerk).

Hoe mooi is het als interprofessionele samenwerking zich rondom een leerling organiseert met de verschillende brillen op: versterken van het individu, van groepen leerlingen en van de context van de school als geheel. Individueel ondersteunen werkt alleen maar als de context eromheen ook mee ontwikkelt. Systemisch naar de schoolcontext kijken eigenlijk.

Elke partij kan vanuit de eigen rol kijken hoe expertise naar het onderwijs gebracht kan worden, naar de context van jeugdigen. Of het nu specialisatie jeugdzorg is of een partij in het voorveld.

Stel steeds de vragen:

- Hoe kan ik met deze verschillende brillen op aansluiten op het onderwijs?
- Hoe kan ik flexibel bewegen in die context en met deze brillen op?

Ook het onderwijs heeft hier uiteraard een rol in, van basisondersteuning tot meer gerichtere vormen van ondersteuning, zoals trajectbegeleiding. Door de synergie ontstaat juist een krachtige ondersteuning: ondersteuningsvragen op individueel niveau kunnen aanleiding zijn om groepsgerichte ondersteuning te bieden of om expertise zo in te brengen dat alle leerlingen daarvan profiteren. Of omgekeerd: door groepsgerichte interventies kunnen ook individuele signalen naar boven komen.

- Iedereen, elke leerling wil erbij horen, wil naar school, leerlingen willen ontwikkelen
- Aandacht voor de leerling, er zijn, luisteren
- Zie de drive van de leerling, de veerkracht
- Breder kijken: verschillende hypothesen om individuele vraag en context naast elkaar te leggen.
- Thuiszittende leerlingen: we zijn geneigd om verwachtingen laag te stellen, af te stromen. Blijf verwachtingen stellen en hou vast: wat wilden we, wat is het doel?
- Blijvend afstemmen: stilstaan en vragen stellen. Alleen dan vinden we elkaar in synergie, kan de een het overpakken waar de ander eindigt, werken we op alle fronten aan preventie en versterken we de gehele context van leerlingen.

Voor de agenda

De themabijeenkomsten Interprofessioneel samenwerken in het schooljaar 2023-2024:

21 november 2023 en 11 juni 2024, van 14.30 - 17.00 uur

Samen sterk voor regionaal beleid

Bijlagen

Bewegen in de context van de leerling

In onze regio doen we dit via 3 lijnen: Project Jeugdhulp op school (JOS), Proeftuin schoolaanwezigheid en Project interprofessioneel samenwerken.

1. Project Jeugdhulp op school (JOS)

Op acht scholen in Midden- en Noord-Kennemerland is het project Jeugdhulp op school (JOS) gestart om meer inzicht te krijgen in wat nodig is om passende ondersteuning en jeugdhulp te realiseren voor de leerlingen die dat nodig hebben. Op elke school is een jeugd- en schoolteam gevormd. Dit team verzorgt preventieve jeugdhulp in school en bestaat uit een ondersteuningscoördinator, een Jeugd- en Gezinscoach VO (J&G coach), een gedragswetenschapper JGGZ-VO en een preventief ambulante jeugdhulpverlener. Dit team experimenteert en onderzoekt in de praktijk de verschillende mogelijkheden en uitwerkingen van de beweging langs de verschillende ondersteuningsniveaus.

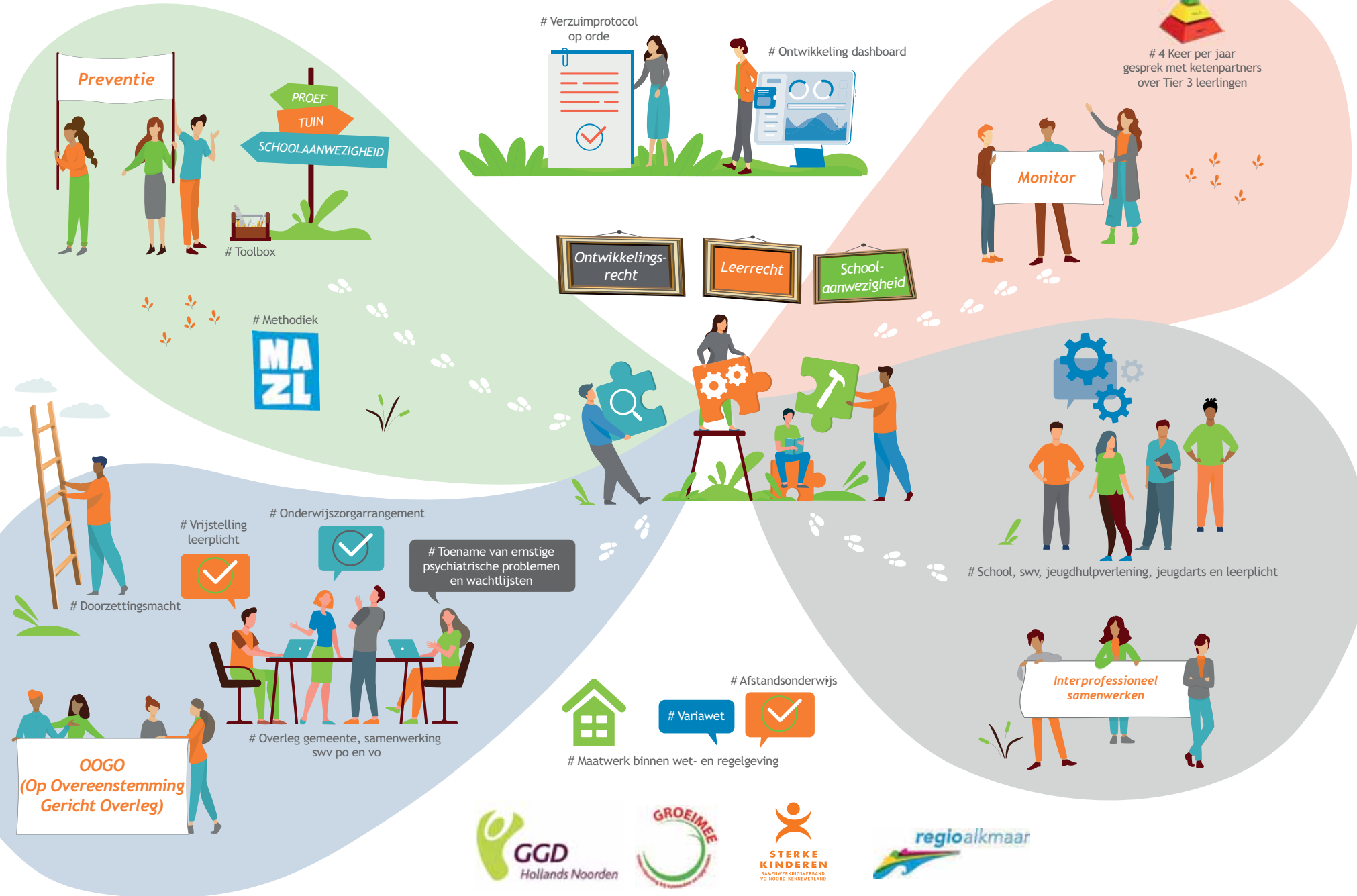
2. Proeftuin schoolaanwezigheid

Drie scholen in Noord-Kennemerland zijn gestart met een proeftuin schoolaanwezigheid. Deze scholen denken in 'schoolaanwezigheid' aan de hand van het model Multi-Dimensional Multi-Tiered Systems of Supports. De scholen zijn zich bewust van de urgentie van aanwezigheid.

'Zie mij, hoor mij.'

'We missen je.'

HANDELINGSGERICHTE AANPAK SCHOOLAANWEZIGHEID

Preventie

PROEF
TUIN
SCHOOLAANWEZIGHEID

Toolbox

Methodiek

Verzuimprotocol op orde

Ontwikkeling dashboard

4 Keer per jaar gesprek met ketenpartners over Tier 3 leerlingen

Monitor

Ontwikkelingsrecht

Leerrecht

Schoolaanwezigheid

School, swv, jeugdhulpverlening, jeugdarts en leerplicht

Interprofessioneel samenwerken

Vrijstelling leerplicht

Onderwijszorgarrangement

Toename van ernstige psychiatrische problemen en wachtlijsten

Doorzettingsmacht

Overleg gemeente, samenwerking swv po en vo

OOGO
(Op Overeenstemming Gericht Overleg)

Afstandsonderwijs

Variawet

Maatwerk binnen wet- en regelgeving

Samen sterk voor regionaal beleid

Handelingsgerichte Aanpak Schoolaanwezigheid

Ieder kind heeft het recht om te leren. Professionals van scholen, gemeenten, jeugdhulp-/zorginstellingen en samenwerkingsverbanden in de regio Noord-Kennemerland bundelen in 2017 de krachten om te realiseren dat dit recht in de praktijk betekenis kreeg voor ieder kind in de regio Noord-Kennemerland.

Om de vraagstukken die rondom deze doelgroep leven in de regio in goede banen te leiden, werd in 2017 de netwerkgroep HAS (Handelingsgerichte Aanpak Schoolaanwezigheid) opgericht. Deze netwerkgroep ontwikkelde gezamenlijke taal te aanzien van thuiszittende leerlingen. Zij stelden ook een eenduidige integrale en op de regio afgestemde aanpak samen, waarbij iedere betrokkene zijn eigen rol en verantwoordelijkheden kent.

In het schooljaar 2020-2021 is de focus van curatief naar preventief verschoven. Jongeren die op school regelmatig afwezig zijn, hebben vaker moeite met het vinden van een baan. Ze lopen meer kans problemen te krijgen met hun psychische gezondheid en hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Om te voorkomen dat het langdurig thuiszittende leerlingen worden, is het belangrijk om schoolverzuim vroegtijdig te signaleren en aan te pakken¹.

Uitgangspunten van de Handelingsgerichte Aanpak Schoolaanwezigheid

De uitgangspunten van de Handelingsgerichte Aanpak Schoolaanwezigheid zijn:

- Werken binnen wet- en regelgeving;
- Handelings- en oplossingsgericht werken;
- Eenduidige taal en afspraken over definiëring van begrippen;
- Multi-dimensional Multi-tiered system of support.

¹ Schoolverzuim aanpakken (nji.nl)

Hoofdgebieden

Het schoolaanwezigheidsbeleid is verdeeld in 4 hoofdgebieden:

1. Preventie
2. Monitor
3. OOGO (Op Overeenstemmig Gericht Overleg)
4. Interprofessioneel samenwerken

Elk hoofdgebied is onderverdeeld in projecten met ieder zijn/haar eigen projectleider en netwerkgroep.

De HAS netwerkgroep is de overkoepelende groep waarin vertegenwoordigers van alle netwerkgroepen samen komen en er verslag wordt gedaan van de ontwikkelingen gerelateerd aan schoolaanwezigheid.

Informatie

Meer informatie is te vinden op de website van het samenwerkingsverband vo Noord-Kennemerland (www.swwnk.nl - Professionals - Verzuim/ (dreigend) thuiszittende leerlingen.

Of mail naar Irma de Wit, projectleider schoolaanwezigheid, via idewit@swwnk.nl

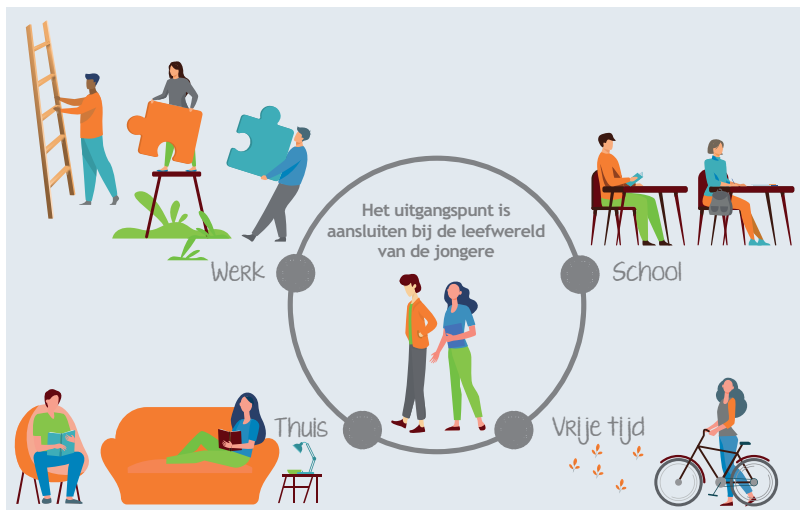
3. Project interprofessioneel samenwerken

Interprofessioneel samenwerken maakt de verbinding tussen professionals in onderwijs en jeugdhulp. Interprofessioneel samenwerken richt zich op de samenwerking en het denken en handelen voor professionals vanuit een interprofessioneel kader. Het doel van het project is om professionals van onderwijs en zorg met elkaar in contact te brengen, elkaars wereld te begrijpen en te verbinden, zodat een duurzame samenwerking ontstaat ten behoeve van de ontwikkeling van jongeren.

INTERPROFESSIEEL SAMENWERKEN

Interprofessioneel samenwerken betekent dat **IEDEREEN** die kinderen, jonge mensen en hun gezinnen ondersteuning biedt, **EFFECTIEF SAMENWERKT** door hen centraal te stellen.

Interprofessioneel samenwerken betekent dat je vroegtijdig signaleert en **ADEQUAAT ONDERSTEUNING** biedt om te voorkomen dat problemen erger worden.

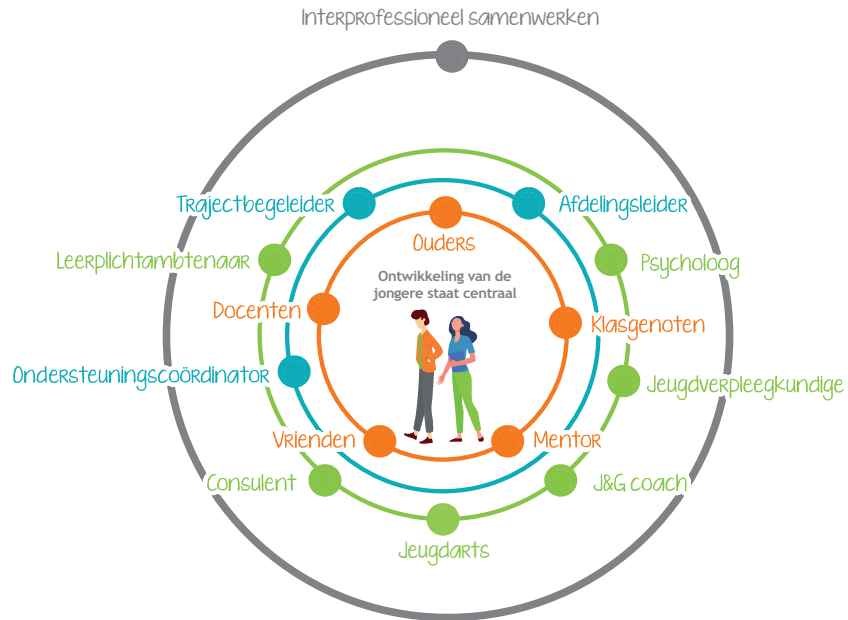
DIT IS WAT WE DOEN OM EFFECTIEF SAMEN TE WERKEN

1. We kennen elkaar en blijven in **contact**
2. We spreken duidelijke **verwachtingen** uit naar elkaar
3. We nemen de tijd voor **preventieve** besprekingen
4. We werken systematisch: ieder neemt zijn **verantwoordelijkheid** en is daar op aanspreekbaar
5. We zijn eerlijk en **transparant** en geven het aan als het ons niet lukt om te doen wat nodig is (deel je zorgen)
6. We kennen elkaars **expertise** en bevragen elkaar
7. Er is te allen tijde in het proces duidelijkheid over wie de **regie** heeft
8. We zijn **selectief** in wie we betrekken in de casus rondom een jongere
9. De **jongere en ouder(s)/verzorger(s)** blijven we altijd betrekken
10. Er is **aandacht** voor de jongere: we staan er naast en laten niet los!

INTERPROFESSIONEEL SAMENWERKEN

Interprofessioneel samenwerken betekent dat **IEDEREEN** die kinderen, jonge mensen en hun gezinnen ondersteuning biedt, **EFFECTIEF SAMENWERKT** door hen centraal te stellen.

Interprofessioneel samenwerken betekent dat je vroegtijdig signaleert en **ADEQUAAT ONDERSTEUNING** biedt om te voorkomen dat problemen erger worden.

Interprofessioneel samenwerken maakt de verbinding tussen professionals in onderwijs en jeugdhulp.
Interprofessioneel samenwerken richt zich op de samenwerking en het denken en handelen van professionals vanuit een interprofessioneel kader.

DOEL

Het doel is om professionals van onderwijs en zorg met elkaar in contact te brengen, elkaars wereld beter te begrijpen en te verbinden, zodat een duurzame samenwerking ontstaat ten behoeve van de ontwikkeling van jongeren.

NETWERKGROEP

De netwerkgroep Interprofessioneel samenwerken (IPS) geeft sturing en invulling aan de ontwikkeling van IPS door het organiseren van activiteiten, zoals themabijeenkomsten met gastsprekers, dialoogsessies, ontwikkelen van tools en het betrekken van ketenpartners bij IPS. De netwerkgroep bestaat uit een aantal ondersteuningscoördinatoren, leerplichtambtenaren en professionals van Stichting Groeimee, GGD Hollands Noorden en het samenwerkingsverband vo Noord-Kennemerland.

BEHAALDE RESULTATEN IN 2019-2022

- Samenwerking met kernpartners in en om de school.
- Contact met professionals van gemeenten, gebiedsteams en jeugdhulp (o.a. praktijkondersteuners, GGZ NHN Jeugd & Gezin, Veiligheidshuis). Continue verkenning hoe de samenwerking versterkt kan worden en wat hiervoor nodig is.

AMBITIES VOOR 2023 EN DAARNA

- Borgen van resultaten.
- Voortdurende aandacht en focus op de samenwerking, het gezamenlijk optrekken en de gedeelde verantwoordelijkheid in de ondersteuning aan jongeren en ouders/verzorgers.
- Contact leggen met samenwerkingspartners, zoals William Schrikker, De Jeugd- en Gezinsbeschermers, Leger des Heils, Nidos, Parlan, Veilig Thuis en De Opvoedpoli.

